

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämisperusteet ja soveltamisohjeet Lapin hyvinvointialueella

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 18.1.2023 § 15
Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 20.12.2023 § 508
Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 27.3.2024 § 133
Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 29.5.2024 § 259

Sisällysluettelo

1	Vammaispalvelulain tavoite ja tarkoitus	4
2	Vammaispalvelulain toissijaisuus suhteessa muuhun lainsäädäntöön.....	4
3	Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet	4
3.1	Vaikeavammaisuus	5
3.2	Vamman/sairauden pitkäaikaisuus	5
3.3	Muuta.....	5
4	Kuljetuspalvelun hakeminen, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko.....	6
4.1	Hakeminen	6
4.2	Palvelutarpeen arviointi.....	7
4.3	Päätöksenteko	7
5	Matkatyypit, matkustusoikeus ja matkan omavastuuosuus	8
5.1	Asiointi- ja vapaa-ajan matkat	8
5.2	Työ- ja opiskelumatkat	8
5.2.1	Työmatkat	8
5.2.2	Opiskelumatkat	9
5.3	Matkustusoikeus – lähikunta ja toiminnallinen lähikunta.....	10
5.4	Matkan omavastuuosuus	11
5.5	Olosuhteiden muutokset	12
6	Kuljetuspalvelun järjestäminen.....	12
6.1	Asiakasprofiili ja matkojen yhdisteleminen	12
6.1.1	Asiakasprofiili.....	12
6.1.2	Matkojen yhdisteleminen	13
6.2	Matkan tilaaminen.....	13
6.2.1	Ehdoton perillä oloaika.....	14
6.2.2	Kuljetuksen saapuminen.....	14

6.3	Tilatun matkan peruuttaminen.....	14
6.4	Yhdensuuntainen matka ja pysähdys.....	14
6.5	Erillisoikeudet.....	15
6.5.1	Pyörätuolikuljetusavoneuvon käyttöoikeus ja avustamislisä.....	15
6.5.2	Yksinkulkuoikeus	15
6.5.3	Vakiotaksin käyttöoikeus.....	15
6.5.4	Saattaja ja taksiautoilijan tarjoama saattopalvelu	16
7	Muuta tärkeää tietoa	16
7.1	Terveysten- ja sairaanhoidon sekä kuntoutuksen matkat	16
7.2	Päivähoito- ja peruskoulumatkat	17
7.3	Oman auton vaikutus kuljetuspalveluun.....	17
7.4	Henkilökuljetus.....	17
8	Väärinkäytökset	17

1 Vammaispalvelulain tavoite ja tarkoitus

Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä ja ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia esteitä. Kuljetuspalvelujen osalta kyseinen yhdenvertaisuusperiaate merkitsee sitä, että vammaisella henkilöllä tulee olla tavanomaiset liikkumismahdollisuudet käytössä olevan kunnan liikenneverkostossa.

Kuljetuspalvelujen tavoitteena on edistää vaikeavammaisten henkilöiden omatoimista suoriutumista, tasa-arvoa ja toimintamahdollisuuksia. Lähtökohtana on, että vammaisilla henkilöillä on samankaltaiset, yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen kuin muillakin kuntalaisilla.

2 Vammaispalvelulain toissijaisuus suhteessa muuhun lainsäädäntöön

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille kuntalaisille soveltuva liikkuminen. Mikäli henkilö ei pitkäaikaisen toimintakyvyn alenemisen takia kykene käyttämään kutsuperiaatteella toimivaa palveluliikennettä tai muuta julkista palveluliikennettä henkilö voi hakea järjestettyä kuljetuspalvelua taksilla/invataksilla.

Yksilöllisiä vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään vain silloin, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Vammaispalvelulaki on näin ollen toissijainen muun lainsäädännön nojalla järjestettäviin palveluihin nähden.

Ikäihmisille myönnetään ensisijaisesti Lapin hyvinvointialueella sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua, mikäli sen lain nojalla myönnettävät kuljetuspalvelut ovat henkilölle riittävät ja sopivat.

3 Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet

Vaikeavammaiselle henkilölle on järjestettävä kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, mikäli edellytykset kuljetuspalvelun saamiseksi täyttyy ja henkilö vammansa tai sairautensa takia välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kuljetuspalvelun tarkoituksena on edistää vaikeavammaisen henkilön omatoimista suoriutumista. Mikäli henkilö ei kykene kuljetuspalvelun ja siihen liittyvän saattajapalvelun avullakaan omatoimisesti

suoriutumaan tavanomaisen elämän toiminnoista, joiden turvaamiseksi kuljetuspalvelua on haettu, ei oikeutta kuljetuspalveluun yleensä synny. Kuljetuspalvelu on tarkoitettu korvaamaan sellaista julkista liikennettä, jota vaikeavammainen henkilö ei pysty vammansa tai sairautensa vuoksi käyttämään.

3.1 Vaikeavammaisuus

Vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu edellyttää vaikeavammaisuutta ja sitä järjestetään ainoastaan vaikeavammaiselle henkilölle. Vammaispalveluasetuksen 5 §:n mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

3.2 Vamman/sairauden pitkäaikaisuus

Henkilön vamma tai sairaus ja siitä aiheutuva haitta tulee olla pitkäaikainen ja henkilöllä tulee olla erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista. Pitkäaikaiseksi vammaksi tai sairaudeksi katsotaan pääsääntöisesti vähintään vuoden (1) kestävä tila. Kuljetuspalvelua ei myönnetä sairaudesta toipumisen ajaksi tai kuntoutusvaiheeseen.

3.3 Muuta

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan henkilön tulee saada laitoshoidon kuuluvana palveluna tarvitsemansa kuljetuspalvelut sosiaalihuoltolain 24 §:n ja sosiaalihuoltoasetuksen 11 §:n mukaisesti. Mikäli laitoshoidossa olevalle henkilölle tällä tavoin toteutettavat kuljetukset eivät kuitenkaan ole sopivia tai riittäviä, tarpeen mukaiset kuljetukset voidaan vaikeavammaiselle henkilölle järjestää vammaispalvelulain nojalla. Kuljetuspalveluhakemuksessa tulee selvittää yksilöidysti kuljetuspalveluiden tarve.

Kuljetuspalvelun tarpeen johtuessa pelkästään ikääntymisestä aiheutuvista toimintarajoituksista, kuljetuspalvelun tarpeeseen tulee vastata sosiaalihuoltolain mukaisella kuljetuspalvelulla, mikäli henkilö täyttää muut Lapin hyvinvointialueen aluehallituksen määrittämät myöntämisperusteet sosiaalihuoltolain mukaiselle kuljetuspalvelulle.

4 Kuljetuspalvelun hakeminen, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko

4.1 Hakeminen

Kuljetuspalvelua haetaan kirjallisesti vammaispalvelun hakulomakkeella. Lomake on tulostettavissa Lapin hyvinvointialueen internetsivuilta. Lomake voidaan myös postittaa hakijalle tämän pyynnöstä.

Hakijan tulee liittää hakemuksensa tueksi lääkärinlausunto tai jokin muu terveydenhuollon asiakirja, josta tulee ilmetä vamma ja/tai sairaus, joka rajoittaa hänen liikkumismahdollisuuksiaan ja estää häntä käyttämästä liikkumisessaan julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuutonta vaikeutta. Lääkärinlausuntoon tai muuhun asiakirjaan tulee sisältyä senhetkiset vammat ja/tai sairaudet sekä arvion niiden pysyvyydestä/pitkäaikaisuudesta sekä mahdollisimman laaja-alainen arvio hakijan liikkumiskyvystä ja siinä odotettavissa olevista muutoksista. Lääkärinlausunto voi olla enintään 6 kuukautta vanha. Tarvittaessa hakijaa voidaan pyytää toimittamaan hakemuksensa liitteeksi muita asiantuntijalausuntoja kuten esimerkiksi fysioterapeutin lausunto.

Työ- tai opiskelumatkoja haettaessa hakijan tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi työsopimus tai opiskelutodistus.

Hakemusten palautus: Nykyisiin sosiaalipalvelujen toimipisteisiin. Lomakkeessa on tarkempi osoite.

Lapin hyvinvointialue (LKS)
Porokatu 39 C
PL 8041
96101 Rovaniemi

Lapin hyvinvointialue
Kaakkoinen palvelualue (Rovaniemen kaupunki)
Rovakatu 1
PL 8042
96101 Rovaniemi

Lapin hyvinvointialue
Lounainen palvelualue (L-PKS)
Kauppakatu 25
PL 8043
94101 Kemi

Lapin hyvinvointialue
Pohjoinen palvelualue (Kittilä)
Valtatie 15
PL 8044
99101 Kittilä

Lapin hyvinvointialue
Itäinen palvelualue (Sodankylä)
Karistamontie 4
PL 8045
99601 Sodankylä

4.2 Palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arvioinnissa yhdistyvät asiakkaan oma arvio avun- ja tuentarpeesta, yhden tai useamman ammattihenkilön eri keinoja käyttäen tekemät arviot sekä tarvittaessa asiakkaan läheisten näkemykset. Palvelutarpeen arviointi on aina yksilöllinen prosessi.

Kuljetuspalvelun saamisen edellytyksenä oleva vaikeavammaisuuden määrittely ei täten perustu pelkästään hakemuksen liitteeksi toimitettuun lääkärin tai muun asiantuntijan lausuntoon, vaan arvioinnissa otetaan huomioon vamman tai sairauden aiheuttamat toimintarajoitteet siinä ympäristössä ja elinolosuhteissa, joissa hakija toimii. Palvelutarpeen arvioimeksi hakijan luokse tehdään pääsään- töisesti kotikäynti, mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää myös muilta hakijan kanssa työskenteleviltä viranomaisilta saatavaa tietoa asiakkaan tilanteesta asiakaslain (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista) 16 § - 20 §:ien mukaisesti.

Kuljetuspalvelujen tarvetta selvittäessä arvioidaan mm. hakijan mahdollisuudet käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ja kunnassa toimivaa palveluliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Huomioon otetaan myös hakijan kyky käyttää saattajan avulla julkisia joukkoliikennevälineitä. Lisäksi huomioidaan vamman/sairauden aiheuttama haitta suhteessa esim. eri vuodenaikoihin (esim. talviajan kuljetuspalvelu) tai eri vuorokaudenaikoihin (esim. näkövammaiset).

4.3 Päätöksenteko

Päätöksen hakijan oikeudesta vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun tekee vammaispalvelujen sosiaalihuollon viranhaltija. Päätöksenteossa huomioidaan hakijan yksilölliset tarpeet kuljetuspalvelun järjestämistavan osalta. Palvelu myönnetään hakemiskauden alusta alkaen, mikäli hakijalla katsotaan olevan oikeus kuljetuspalveluun. Päätös oikeudesta kuljetuspalveluun tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi, mikäli vamman laadun perusteella on ilmeistä, että

kuljetuspalvelun tarve on pysyvä. Päätös voidaan tehdä perustellusta syystä myös määräaikaisesti voimassa olevaksi.

Hakija saa hakemukseensa kirjallisen sosiaalihuollon viranomaisen tekemän viranhaltijapäätöksen, muutoksenhakuohjeen, sekä ohjeen kuljetuspalvelun käyttämisestä.

5 Matkatyypit, matkustusoikeus ja matkan omavastuuosuus

Vammaispalveluasetuksen 4 §:n kuljetuspalveluja myönnetään työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset.

5.1 Asiointi- ja vapaa-ajan matkat

Asiointi- ja vapaa-ajan matkoja on järjestettävä vammaispalvelulain tarkoittamalle vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa vähintään kahdeksantoista (18) yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa. Asiointi- ja vapaa-ajan matkat on tarkoitettu siirtymiseen paikkoihin, joissa asiakas asioi, osallistuu harrastuksiin tai muuhun sosiaaliseen toimintaan.

Matkoja myönnetään vähintään kahdeksantoista (18) yhdensuuntaista matkaa kuukautta kohti tai tarpeen mukaan. Mikäli asetuksen tarkoittama vähimmäismäärä (18 yhdensuuntaista matkaa/kk) ei riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä liikkumisen tarvetta, hänellä on oikeus hakea lisämatkoja ja hänen on perusteltava vammasta tai sairaudesta aiheutuva lisämatkojen tarve. Lisäedellytyksenä on, että kyse on tavanomaisiin elämäntoimintoihin kuuluvasta välttämättömästä liikkumistarpeesta. Mikäli matkoja myönnetään yli 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, edellyttää se aina yksilökohtaista harkintaa ja painavia perusteita.

5.2 Työ- ja opiskelumatkat

Työ- ja opiskelumatkoja on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömät työhön ja opiskeluun liittyvät matkat. Korvattavaksi tulee kuljetuspalveluista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

5.2.1 Työmatkat

Työllä tarkoitetaan työsuhteeseen perustuvan toiminnan lisäksi yritystoimintaa. Työnä ei pidetä järjestötoimintaa tai muuta vastaavaa toimintaa, tällöin kyse on

yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Työnä ei myöskään pidetä harrastusluontoista toimintaa ja vapaaehtoistyötä. Työmatkojen myöntäminen edellyttää, että hakija katsotaan oikeutetuksi vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun.

Kuljetuspalvelua myönnetään välttämättömiin työmatkoihin oman kunnan alueella ja lähikuntiin ulottuvina. Arvioitaessa työmatkoja koskevaa lähikuntaa, on kiinnitettävä huomioita siihen, mikä on kuntalaisten tavanomainen työssäkäyntialue ja mihin lähikuntiin on tavanomaista tehdä työmatkoja kyseessä olevalta paikkakunnalta.

Työmatkalla tarkoitetaan matkaa kotoa työpaikalle ja työpaikalta kotiin. Työmatkoina ei pidetä työntekijän tavanomaisiin työtehtäviin liittyviä työnantajan teettämiä matkoja esimerkiksi työpisteestä toiseen. Työpäivän aikana tapahtuvat, työntekoon liittyvistä siirtymistä johtuvat matkat ovat työnantajan määrättävissä olevia matkoja, joista työntekijä saa korvauksen työsopimuksen tai työehtosopimuksen mukaisesti palkkana, kilometrikorvauksena, oman auton käyttökorvauksena tai muulla tavoin. Kyseiset matkat kuuluvat työnantajan korvattaviksi.

Hakemuksen liitteeksi on toimitettava kopio työsopimuksesta. Asiakkaan tulee ilmoittaa vammaispalveluun mahdollisista työsuhteen aikana tapahtuvista muutoksista, mikäli niillä on vaikutuksia myönnettyyn kuljetuspalveluun.

5.2.2 Opiskelumatkat

Kuljetuspalvelua myönnetään välttämättömiin opiskelumatkoihin. Opiskelumatkoina voidaan korvata vain sellaiseen opiskeluun liittyvät matkat, joka johtaa tutkinnon tai ammatin saavuttamiseen tai parantaa asiakkaan työntekomahdollisuuksia. Opiskelumatkojen myöntäminen edellyttää, että hakija katsotaan oikeutetuksi vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun ja että matkat ovat välttämättömiä opintojen suorittamiseksi.

Opiskelulla tarkoitetaan:

- perusopetuksen jälkeistä opiskelua, kuten lukiota tai ammattiin tähtäävää opiskelua ammattioppilaitoksessa, ammattikorkeakoulussa, korkeakoulussa ja yliopistossa
- ammatilliseen opiskeluun tähtäävä opiskelu, kuten esim. pitkäkestoisemmat avoimen yliopiston kurssit
- työelämän valmiuksia kehittävä koulutus, ainakin pitkäkestoisempi työvoimapolitiittinen koulutus tai kuntoutus
- valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta
- osana opiskeluun kuuluvaa työskentelyä kouluaikana tapahtuvat retket ja muut vastaavat opiskeluun liittyvät pakolliset tilaisuudet

Kuljetuspalvelua ei myönnetä harrastusluonteiseen opiskeluun vaan näihin matkoihin tulee käyttää vapaa-ajan matkoja. Opiskeluna ei pidetä työssä tarvittavien taitojen yllä- pitämiseksi ja kehittämiseksi tarvittavia lyhytaikaisia kursseja.

Opiskelumatkoja myönnetään pääsääntöisesti opiskelun keston ajaksi. Kuljetuspalvelua myönnetään välttämättömiin opiskelumatkoihin yleensä kaksi (2) yhdensuuntaista matkaa opiskelupäivää kohden, eli matka kotoa oppilaitokseen ja oppilaitoksesta kotiin. Mikäli opiskelija joutuu opinnoissaan päivän aikana vaihtamaan toistuvasti opiskelupaikkaa, nämä matkat ovat mahdollista yksilöllisen harkinnan perusteella myöntää opiskelumatkoina.

Opiskelumatkoja hakevan asiakkaan tulee toimittaa vammaispalveluun todistus opinto-oikeudesta ja lukujärjestys, jotta kuljetusten palvelukeskus pystyy järjestelemään kuljetukset ajoissa. Asiakkaan tulee ilmoittaa vammaispalveluun mahdollisista muutoksista opiskelutilanteessaan.

5.3 Matkustusoikeus – lähikunta ja toiminnallinen lähikunta

Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalvelumatkoja voi tehdä oman asuinkunnan sekä asuinkunnan maantieteellisen lähikunnan alueilla. Lähikuntana pidetään maantieteellisesti asuinkuntaan rajoittuvia rajakuntia, jotka sijaitsevat Suomen valtion alueella.

Lähikunta voidaan määritellä myös toiminnallisena lähikuntana. Tällöin huomioidaan esimerkiksi vammasta tai sairaudesta aiheutunut tarve sellaisiin palveluihin, joita ei ole saatavissa asuinkunnan tai asuinkuntaan rajoittuvien lähikuntien alueelta, tarve ylläpitää läheisiä perhe- tai sukulaisuussuhteita tai tarve osallistua itselle tärkeisiin tapahtumiin, kuten häihin tai hautajaisiin. Toiminnallisena lähikuntana voidaan perustellusta syystä pitää myös Suomen valtion rajojen ulkopuolella olevia alueita yksilöllisen harkinnan perusteella.

Korvattavaksi tulevat korkeintaan kohtuulliset kuljetuspalveluista aiheutuvat kustannukset. Kustannusten kohtuullisuus arvioidaan tapauskohtaisesti yksilöllisen harkinnan ja matkan tarkoituksen perusteella.

Mikäli asiakkaalla on soveltamisohjeessa määritellystä matkustusoikeudesta poikkeavia säännöllisiä ja tavanomaiseen elämään kuuluvia muita matkustustarpeita, asiakkaan tulee perustella hakemuksessaan kyseinen poikkeava matkustustarve. Asiakkaan esittämä yksilöllinen matkustustarve huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kuljetuspalvelupäätöstä tehtäessä. Yksilöllisestä tai soveltamisohjeessa määritellystä matkustusoikeudesta poikkeava matkustusoikeus määritellään päätöksessä ja tästä tehdään merkintä asiakkaan asiakasprofiiliin.

5.4 Matkan omavastuuosuus

Lapin hyvinvointialue perii kuljetuspalvelun omavastuuosuuden jälkikäteen siten, että Lapin hyvinvointialue lähettää niistä laskun asiakkaan kotiin kuukausittain tai viimeistään silloin, kun omavastuuosuuksien määrä on vähintään 5 euroa/kk.

Asioimis-, työ-, opiskelu- ja vapaa-ajan matkan omavastuuosuus määräytyy Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ELY-taksat

taulukossa (jatkossa POP/Ely) vahvistetun arvolipun (aikuinen/lapsi) kuljetun matkakilometrin mukaan.

Mikäli asiakkaalle on myönnetty saattajaoikeus, saattajalta ei peritä omavastuuosuutta.

Mikäli asiakas matkustaa soveltamisohjeessa määriteltujen, matkustusoikeuden piirissä olevien kuntien kuntarajojen yli, asiakas maksaa kokonaiskustannuksen rajojen ylimenevien kyytien osalta ja Lapin hyvinvointialue vain asiakkaan kuljetuspalveluun oikeutetun matkan osalta.

Lapin hyvinvointialueen ulkopuolelta tulevien paluukyytien osalta asiakas maksaa itse taksimatkan alueen rajalle. Asiakkaan itse maksettavaksi osuudeksi jää toiminnallisten kuntien ja lähikuntien ulkopuolinen matkaosuus kokonaisuudessaan. Näiden kyytien osalta asiakas hoitaa taksin tilaamisen Lapin hyvinvointialueen matkapalvelukeskuksesta.

Asiakkaita, joille on myönnetty kuljetuspalvelu, kannustetaan yhdistelemään matkoja muiden kuljetuspalveluasiakkaiden kanssa, kun se on ajoreittien, matkustusaikojen ja asiakkaiden erityistarpeiden kannalta tarkoituksenmukaista. Asiakkaiden ehdottamista matkojen yhdistelyistä asiakkailta ei peritä matkan omavastuuta. Matkapalvelukeskus huomioi matkojen yhdistämisessä asiakkaiden kuljetuspalvelupäätökset ja matkustusajan kohtuullisuuden.

Mikäli kuljetuspalvelun saaja käyttää asioimis- ja vapaa-ajan matkaansa palveluliikennettä, häneltä ei vähene kuljetuspalvelumatka, eikä matkasta peritä omavastuuosuutta.

Työmatkojen osalta omavastuuosuudet määräytyvät POP Elyn arvolipun (aikuinen/lapsi) kuljetun matkakilometrin mukaan.

Opiskelijoiden osalta omavastuuosuudet samoilla periaatteilla kuin muillakin, paitsi laajennetussa oppivelvollisuudessa. Opiskelijoiden tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Omavastuuosuutena peritään enimmillään Kelan opiskelijoilta kuukausittain perimää omavastuuosuutta vastaava määrä. Maksuttomaan koulutukseen oikeutetut opiskelijat saavat kuitenkin koulumatkan maksuttomana, mikäli koulutus on

maksutonta. Kaikki koulutukset eivät kuitenkaan ole maksuttomia, vaikka opiskelija täyttäisi ehdot. Näin olleen opiskelijan tulee tarkistaa oppilaitoksesta, onko koulutus maksutonta. Koulumatkakorvaus Kelalta laajennetun ryhmään kuuluvilta Espoon päätös

Lapin hyvinvointialueella vammaispalvelulain nojalla järjestettävistä työ- ja opiskelumatkoista peritään omavastuuosuutena puolet (50 %) Pohjois- Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ELY-taksat taulukossa vahvistetun arvolipun hinnasta.

5.5 Olosuhteiden muutokset

Kuljetuspalveluja saavan tai hänen asioitaan hoitavan henkilön on ilmoitettava välittömästi Lapin hyvinvointialueen vammaispalveluihin kaikista kuljetuspalveluun liittyvistä muutoksista kuten osoitteen tai kotikunnan muuttumisesta, toimintakyvyn muutoksista, pitkäaikaishoitoon siirtymisestä tai kuljetuspalvelutarpeen lakkaamisesta. Ilmoitetun perusteella Lapin hyvinvointialueen viranhaltija arvioi, edellyttääkö muutos kuljetuspalvelupäätöksen tarkistamista. Asiakkaan kotikunnan muuttuessa kuljetuspalvelua haetaan uudesta kotikunnasta.

6 Kuljetuspalvelun järjestäminen

Lapin hyvinvointialueella on palvelun järjestäjänä oikeus päättää kuljetuspalvelun järjestämistavasta harkitsemallaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Lapin hyvinvointialueen henkilökuljetukset järjestetään ensisijaisesti yhdisteltyinä kuljetuksina. Vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalvelujen järjestämisessä on riittävässä määrin otettava huomioon vammaisen henkilön yksilölliset tarpeet liikkumiseen sekä yksilölliset vammasta tai sairaudesta aiheutuvat rajoitukset. Mikäli Lapin hyvinvointialueen ensisijainen kuljetuspalveluiden järjestämistapa ei tosiasiallisesti sovellu asiakkaalle hänen vammansa tai sairautensa vuoksi, kuljetuspalvelu järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen huomioon ottavalla tavalla.

6.1 Asiakasprofiili ja matkojen yhdisteleminen

6.1.1 Asiakasprofiili

Kuljetuspalvelun käyttö edellyttää, että asiakkaan asiakastiedot on syötetty matkapalvelukeskuksen asiakastietojärjestelmään. Kuljetukset järjestetään viranomaisen hyväksymän asiakasprofiilin mukaan, joka täyttää tarvittavat tietosuojavaatimukset. Asiakasprofiilista käy ilmi kuljetusten järjestämisen kannalta oleelliset tiedot kuten mm. asiakkaan perustiedot, kuljetuspalvelupäätöksen

voimassaoloaika, myönnetty matkatyyppi ja matkamäärä, matkustusosoikeus, käytössä olevat apuvälineet, avustamisen tarve ja muut erityistarpeet. Tietoja käytetään ainoastaan kuljetusten suunnitteluun.

Kuljetusten hallitsemiseksi on tärkeää, että asiakkaan asiakasprofiilitiedot ovat ajan tasalla. Asiakkaan tulee olla välittömästi yhteydessä vammaispalvelutoimistoon, mikäli hänellä tulee muutoksia, jotka vaikuttavat matkojen järjestämiseen (esim. nimen, osoitteen tai kotikunnan muutos, toimintakyvyn muutos, pitkäaikaishoitoon siirtyminen tai kuljetustarpeen lakkaaminen).

Asiakkaalla on mahdollisuus tarkistaa omia kuljetuspalvelupäätökseen liittyviä tietojaan olemalla yhteydessä vammaispalvelutoimistoon.

6.1.2 Matkojen yhdisteleminen

Kuljetusten matkapalvelukeskus yhdistelee samaan suuntaan samaan aikaan kulkevien asiakkaiden matkat lukuun ottamatta vakiotaksi käyttöoikeuden saaneiden asiakkaiden matkoja.

Alle 18-vuotiaan yksinmatkustavan lapsen ja vaikeasti sairaan lapsen kuljetukset voidaan yhdistellä ainoastaan muihin lapsiasiakkaiden kuljetuksiin.

6.2 Matkan tilaaminen

Lapin hyvinvointialueen järjestämät vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelumatkat tilataan kuljetusten matkapalvelukeskuksesta joko puhelimitse, tekstiviestitse, kännykkäsovelluksella tai sähköpostilla osoitteesta: Ohjeet sähköiseen lomakkeeseen löytyvät [Lapin hyvinvointialueen verkkosivuilta](#).

Matka on tilattava hyvissä ajoin, viimeistään 1,5 tuntia ennen tarvittavaa kuljetuksen tuloaikaa. Kuljetuksen toteuttamisessa huomioidaan kuitenkin kuljetuksen tilaajan maantieteellinen sijainti sekä autojen saatavuus ja soveltuvuus asiakkaan kuljetustarpeeseen. Kuljetus voidaan toteuttaa myös aiemmin, mikäli kuljetus voidaan yhdistää toiseen olemassa olevaan saman suunnan kuljetukseen.

Paluumatka suositellaan tilattavaksi yhtäaikaaisesti menomatkan kanssa, mikäli paluuaika on tiedossa. Mikäli paluumatkaa ei ole mahdollista tilata etukäteen, kuljetusten matkapalvelukeskus pyrkii järjestämään paluumatkan mahdollisimman pian tilauksen vastaanottamisesta. Kunta keskusten alueella paluumatka pyritään järjestämään viimeistään 30 minuutin kuluessa tilauksesta, maakunnassa kuljetuksen järjestämiseen vaikuttaa taksiautojen saatavuus ja niiden soveltuvuus asiakkaan kuljetustarpeeseen.

Mikäli asiakkaalla on säännöllisiä kuljetustarpeita, matkat suositellaan tilattavaksi pidemmäksi ajaksi kerrallaan.

6.2.1 Ehdoton perillä oloaika

Kun asiakkaan kuljetuksella on ehdoton perillä oloaika, esimerkiksi juna- tai linja-autoon liittyvien jatkoyhteyksien vuoksi, matka tulee tilata hyvissä ajoin ja asiakkaan tulee ilmaista ehdoton määräpäähän saapumisaika tilausta tehdessään.

Kuljetus on tilattava mieluiten jo edellisenä päivänä mutta kuitenkin viimeistään 1,5 tuntia ennen tarvittavaa kyydin tuloaikaa.

Mikäli asiakas käyttää asiointimatallaan hänelle vammaispalvelulain mukaan myönnettyä henkilökohtaista apua, asiakkaalla on oikeus määritellä matkapalvelukeskukselle kuljetuksen ehdoton aikataulu.

6.2.2 Kuljetuksen saapuminen

Asiakkaan tulee olla valmiina matkaan viimeistään tilauksen yhteydessä sovittuna noutoaikana. Tilauksen yhteydessä sovittu noutoaika voi poiketa enintään +/- 15 min. Tilauksen yhteydessä ilmoitettu ehdoton aikataulu ei saa poiketa sovitusta. Asiakkaalle tulee tekstiviesti-ilmoitus kyydin saapumisesta, kun auto on sen hyväksynyt.

6.3 Tilatun matkan peruuttaminen

Asiakkaan on ilmoitettava puhelimitse tilatun kuljetuksen peruuntumisesta kuljetusten matkapalvelukeskukseen. Ilmoittaminen on tärkeää, jotta autoa ei lähetetä turhaan tilattuun kohteeseen. Mikäli asiakas ei peruuta matkaa viimeistään 30 minuuttia ennen sovittua matkan alkua, asiakkaalta kuluu yksi (1) matkaoikeus.

Mikäli matkan peruuttamatta jättäminen tai peruuttaminen alle 30 min ennen tilatun matkan alkua johtuu asiakkaasta riippumattomasta syystä tai esim. asiakkaan terveydentilasta johtuvasta syystä, asiakkaan tulee olla yhteydessä vammaispalveluun, joka arvioi, onko peruuttamatta jättämiselle tai peruuttamiselle alle hyväksytyin aikarajan (30 min) olemassa perusteltu syy. Mikäli vammaispalvelun viranhaltija arvioi tälle olleen perusteltu syy, asiakas ei menetä matkaoikeuttaan vaan asiakkaalle palautetaan menetetty matkaoikeus.

6.4 Yhdensuuntainen matka ja pysähdys

Kuljetuspalvelumatka on yhdensuuntainen matka lähtöosoitteesta määränpäähän. Kuljetuspalveluilla ei tarkoiteta kiertoajelua ilman määränpäätä. Matka on tehtävä aina suorinta reittiä. Lähtökohtaisesti yhdensuuntainen matka on keskeytymätön.

Asiakkaalla on kuitenkin yhdensuuntaisen matkan aikana oikeus yhteen (1) matkan varrella olevaan korkeintaan kymmenen minuutin (10 min) maksuttomaan

pysähdykseen. Pysähtyminen pidempiaikaista asiointia (yli 10 min) varten keskeyttää yhdensuuntaisen matkan ja tämän jälkeen alkaa uusi matka. Pysähdyksestä on ilmoitettava matkapalvelukeskukseen matkaa tilattaessa.

6.5 Erillisoikeudet

Kuljetukseen liittyviä erillisoikeuksia voidaan myöntää hakemuksen perusteella yksilöllistä harkintaa käyttäen. Hakemuksessa tulee esittää tarkat, yksilökohtaiset perustelut erillisoikeuden saamiseksi. Asiakas saa viranhaltijapäätöksen hänelle mahdollisesti myönnetystä erillisoikeudesta.

6.5.1 Pyörätuolikuljetusavoneuvon käyttöoikeus ja avustamislisä

Asiakkaalla on oikeus käyttää pyörätuolikuljetuksiin varusteltua ajoneuvoa, mikäli hän ei vammansa takia kykene käyttämään tavallista taksia tai siirtymään tavalliseen taksiin kuljettajan avustamana.

Ao. ajoneuvon kuljettajalle maksetaan avustamislisä kuljetuksista, jossa kuljetettava henkilö liikkuu pyörätuolilla, joka kiinnitetään ajoneuvoon neljällä hihnalla ja lanneyöllä auton runkoon (Standardin SFS5912 ja tieliikennelaki 88 c §). Lisäksi kuljettaja hakee tarvittaessa kuljetettavan asiakkaan ja hänen apuvälineensä/tavaransa lähtöpaikasta sekä määränpäässä saattaa asiakkaan tavaroinensa asuntoon. Ajanjaksolta, jolta maksetaan avustamislisä, ei kuljettajalle makseta odotusajan korvausta.

6.5.2 Yksinkulkuoikeus

Asiakkaalle voidaan myöntää yksinkulkuoikeus, mikäli yksittäisen taksin käyttö on asiakkaan vaikeavammaisuuden ja sairauden vuoksi perusteltua.

Yksinkulkuoikeuteen katsotaan olevan oikeutettu asiakas, jonka vaikeavammaisuus estää hänen tosiasiallisen osallistumisensa yhdisteltyyn kuljetukseen.

Yksinkulkuoikeuden saaneen asiakkaan kuljetusta ei yhdistellä muihin kuljetuksiin.

6.5.3 Vakiotaksin käyttöoikeus

Vakiotaksin käyttöoikeus voidaan myöntää asiakkaalle, joka vaikean vammansa tai sairautensa vuoksi sitä välttämättä tarvitsee voidakseen matkustaa turvallisesti.

Vakiotaksin käyttöoikeuden saaneen asiakkaan kuljetukset voidaan yhdistellä muihin kuljetuksiin, eli kuljetuksessa voi olla mukana myös muita henkilöitä.

Vakiotaksioikeuden saanut tilaa kuljetukset välityskeskuksesta. Vakiotaksi tai - taksit tulee valita Lapin hyvinvointialueen sopimuskumppaneista yhdessä viranomaisen

kanssa. Asiakas saa tiedon sopimuskumppaneista oman palvelualueensa vammaispalveluilta.

6.5.4 Saattaja ja taksiautoilijan tarjoama saattopalvelu

Tavanomaiseen taksiautoilijan antamaan palveluun kuuluu avustaminen autoon ja autosta nousemiseen.

Asiakkaalla on oikeus käyttää matkan aikana saattajaa (1 henkilö), mikäli kuljettajan tavanomainen apu ei ole asiakkaalle riittävä (terveydentilasta johtuva peruste). Saattamisella tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Asiakkaan tulee hakea vammaispalvelusta erikseen oikeutta saattajan käyttämiseen ja esittää perustelut saattajan tarpeelle. Viranhaltija tekee päätöksen asiakkaan oikeudesta saattajaan.

Mikäli asiakkaalle myönnetään oikeus saattajaan, saattaja voi olla maksutta mukana kuljetuksessa. Saattajana voi toimia henkilö, joka ei ole itse kuljetuspalvelun saaja ja on kykenevä toimimaan saattajana. Saattajan iän ja toimintakyvyn on oltava sellainen, että hän suoriutuu saattamisesta oman ja saatettavan turvallisuuden vaarantumatta. Saattajana ei voi toimia toinen kuljetuspalvelun saaja.

Asiakas hankkii itse saattajan. Lähtökohtaisesti saattajaa ei haeta eri osoitteesta, vaan hänen on noustava kyytiin ja poistuttava kyydistä samassa osoitteessa saatettavan kanssa. Saattaja voidaan kuitenkin ottaa kyytiin ja jättää kyydistä matkareitin varrella, mikäli tämä on mahdollista tehdä 10 minuutin pysähdyksen sallimissa puitteissa.

Mikäli saattajan käyttöön oikeutetulla asiakkaalla ei ole käytettävissä saattajaa, asiakas voi saada kuljettajalta tarvitsemansa saattoavun. Saattoavulla tarkoitetaan asiakkaan turvallista saattamista lähtöpaikasta (esim. kotiovelta) autoon ja autosta määränpäähän (esim. kotiovelle).

7 Muuta tärkeää tietoa

7.1 Terveysten- ja sairaanhoidon sekä kuntoutuksen matkat

Kuljetuspalvelumatkoja ei saa käyttää matkoihin, jotka kuuluvat Kela-korvauksen piiriin ([Kelan taksimatkoista löydät lisätietoa täältä](#)). Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi lääkäri-, hammaslääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynnit, terveyden- ja sairaanhoitajan vastaanottokäynnit, apuvälineiden sovituskäynnit tai lääkärin määräämät tutkimus-, kuntoutus- ja hoitokäynnit. Mikäli matkoihin asiakas saa

korvausta muun lain nojalla esim. vakuutusyhtiöltä, kuljetuspalvelumatkoja ei voi käyttää vakuutusyhtiön myöntämiin matkoihin.

7.2 Päivähoito- ja peruskoulumatkat

Perusopetuksen matkat eivät kuulu vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalveluiden piiriin. Kuntien Sivistyspalvelut huolehtii niiden järjestämisestä tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen matkoja voidaan myöntää vain erityisistä syistä ja yksilöllisen harkinnan perusteella.

7.3 Oman auton vaikutus kuljetuspalveluun

Kuljetuspalvelupäätös perustuu vammaisen henkilön yksilölliseen tarpeeseen, vaikka hänellä olisi käytössään oma tai perheen auto. Oman auton käyttö ei suoranaisesti rajaa asiakkaan kuljetuspalveluoikeutta ilman tarpeesta lähteviä perusteita.

Mikäli vaikeavammaisella henkilöllä on käytössään auto, jonka hankintaan on saatu joko vammaispalvelulain mukaista avustusta tai autoverolain tarkoittama autoveronpalautusta, vaikuttaa se henkilölle myönnettyjen kuljetuspalvelumatkojen määrään. Kuljetuspalvelujen tarve on aina selvitettävä ja ratkaistava yksilöllisesti. Hakijan tulee antaa kuljetuspalvelua hakiessaan kirjallinen selvitys perheen/oman auton käytöstä sekä saamastaan päätöksestä koskien yhteiskunnallista tukea auton hankintaan.

7.4 Henkilökuljetus

Kuljetuspalvelu ei ole tarkoitettu tavarakuljetukseen, jossa asiakas ei ole mukana. Asiakkaalla voi olla kuljetuksessa mukana välttämättömät apuvälineet sekä tarvittavat muut tavarat (esim. ostoskassi, matkalaukku, lastenrattaat). Esim. huonekaluja, isoja kodinkoneita tai tilaa vieviä rakennustarvikkeita ja muuttolaatikoita ei kuljetuspalvelulla saa kuljettaa. Tällaiset kuljetukset on asiakkaan maksettava kokonaan itse.

Kuljettaja kantaa autoon tai autosta määränpäähän sellaiset tavarat, jotka hän pystyy viemään sisälle samalla, kun saattaa asiakasta. Lisäksi kuljettajan tulee huolehtia perille myös mukana olevat ylimääräiset apuvälineet.

8 Väärinkäytökset

Lapin hyvinvointialueella on oikeus seurata asiakkaalle myönnetyn kuljetuspalvelun järjestämistä ja käyttöä lain ja soveltamisohjeen edellyttämällä tavalla.

Mikäli asiakas käyttää kuljetuspalvelua ohjeiden vastaisesti, on seurauksena mahdolliset rikosoikeudelliset toimenpiteet. Väärinkäytösten ilmetessä asiakkaalta peritään takaisin ohjeiden vastaisten tai vilpillisen toiminnan seurauksena korvatut matkakustannukset.